

Idag

APARTHEIDPOLITIKKURIN
Í SUÐURAFRIKU

Sjálvsmetan hvítu suðurafrikumanna?

TAÐ vildi verið ov mikið avgjort að sagt, að stýrið í Suðurafrika hefur nógvar vinur kring um í heiminum, tá ein undantekur teir síðstu mohikanararnar í Suður-Rhodesíu og Portugal. Rasupolitikkurinn hefur vaki andstýgd allastaðni. Suðurafríka kennir seg meir og meir í einsemi, serskiðliga aftan á brotið við Commonwelthe. Fleiri afrikansk og asiatsk lond hava stöðgað öllum innflun- ingi frá Suðurafríku.

TEIR HVITU royna tö að verja sína stöðu, og seinast hefur sendimaður teirra í Stockholm, Malone, sent tö bók fíng, har hann greiðir frá stöðunni, so- leidis sum dr. Verwoerd og hansara menn meta hana.

SOGLUGA

Malone greiðir fyrst frá öllum tí goða tö hvítu maðurnir hefur veitt teimum svortu og sgu:

— Kristna evangelið varð præðkað teirra millum — og tö log og rætti eins og heilugig hvarv mesti parturinn af teirra reðuliga lívshátti — ein lívsháttur, tö var eyðkendur af krigi, yvir- trög og fram um alt ötta. Ötta fyrri ill- um andum, ötta fyrri villum dörum og fyrri skjóðum og öttin fyrri sterkari fólk- um t. d. zuluunum, hvors einasta lög var spjotsins lög.

SVORTU LANDSMENNINIR

— Sjálfv ein europæarnir í Suður- afrika hava gjort alt fyrri at sivilisera og hjálpa teirra svortu landsmonnum, er tað greitt, at sivilisation er ekki ná- að, ein kann fremja eftir nokrum faum árum.

..... Trupulleikarnir koma av tí eyms spurningunum: hvussu ein siviliseraður minniðti kann Lva tö um tö við ein ósiviliseraðan ella hægst bara hálv- siviliseraðan meir-luta í einum nýtím- ans samfelag, uttan at landið av hesum sama meir-luta verður tvingað niður í upprunaligu barbarismuna.

TRÆLKA ONGAN

— Vít trælka ongan orsakað av liti ella óðrum fyrirbrigðum, men nýðast at hava fyrri eyga tey túsendini av ár- um, tö eru á mun: millum sivilisation

okkara og teirra svartu.

Gövu vit teimum javnbjóðis rætt við okkara at stýra landnum, vildu tey hvítu verið gjord til einkis, og landið kom aftur niður í upprunaliga vesel- domið til mælan skaða bæði fyrri hvít og svört.

Vit royna at loysa hesar spurningar við einum tvískningspolitikki (apart- heid). Hövuðssjónarmiðini eru, at teir svortu undir leiðslu teirra hvítu skulu hjálpast fram til sjálvavgerðarrætt og sjálvstýri í teirra egnu samfelagum og egnu landaokjum. Teir svortu vilja fá sjálvstýri, so skjótt teir eru búnir til tess og hava lært at kenna ábyrgd og skyldur, sum fylgja við rættinum og vald inum til sjálvstýri.

600 MILJ. KR. TIL SOSIALMAL

Malone sigur frá, hvat teir hvítu gera fyrri teir svortu og nevni, at teir t. d. lata 600 milj. kr. árliga til sosialforsorg — pening, tö teir hvítu gjalda einsam- allir.

Síðan vendir hann sær beinleis til Danmarkar fyrri at undirbyggja skrivning sína og sigur:

— Hvat hövdu tit sagt, um land tykk- ara snøggliga fekk 15 milj. primitivt menniskju av aðrari fólkætt aftrat til búsetingar, (15 milj. svarar tí munin millum svört og hvít í Suðurafrika — 3:1). Vildu tygum, bara tí hesi vóru í meir-luta, látið teimum alt í hendi, tí hetta var sambært demokrafsku grund- reglur samfelagsins: valdið í landinum, stjórni og framtíð? Tygum mugu skilja, at tað vildi tíkið mong ættarlið at vunn- ið tey fyrri og á hædd við tygara sivilis- ation, um hetta yvirhøvur nalgandi vildi: eydnast.

Ög imeðan, hvat vildu tygum gjørt?

Bókun-Blöð

»HITT EVIGA LÍVIÐ« eitur bókling- ur eftir navngitta danska professarin í trúðarlæru, P. G. Lindhardt, við lærda háskulan í Aarhus. Bóklingurin kom á fyrsta sinni fyrri 10 árum síðan; men kemur aftur nú og so óðrur: bara 5,85 kr. fyrri eintakið.

Sjónarmið Lindhardt um æviga lívið hava verið nóg umrødd seinastu ár- ni — ja, einstakir hava beinleis lágt professaran undir at vera ógudi- ligan við síni skrivning; men mættast kristnimenn halda hetta vera órættvís metan og beinleis skeiva uppfatan av tí, tö Lindhardt ger seg til tals- manna fyrri.

Bóklingurin vðgerð eisini onnur evni enn æviga lívið. Har er jarðaførstala Lindhardt yvir Ernst Frandsen, profess- ara, hugmyndir yvir döp og altargang, ein grein um veking, ein um hjónarband og siðmenning og síðan nakrar præ- dikur.

hugskot

INNLANDSISURIN í Grönlandi er nóg yngri, enn menn áður hava rokna- ð við. Tey elstu ísfjöllini vóru hildin at vera 100.000 ár gomul; men vísinda- ligan kanningar hava prögvað, at tey »einans« eru 3000 ár. Tað vil siga, at elst uppskot um at nýta innlandsisín sum kost fyrri radioaktivum avfalli, ekki dugir; tað vil vera alt av vandamikki at tveita slíkt avfall har, tá isurin skrið- ur skjótari móti havinum enn ætlað.

Áður hildu teir, at úr miðjum Grön- landi mundi isurin hava eini 10.000 ár at skriða fram móti havinum, og so vildi eingin vandi verið at staðist av radioaktiva avfallinum; men so er ekki — isurin skriður nóg skjótari. Teir vildu eisini havt stórar trupul- leikar at flutt avfallið inn á innlands- isin; her hövdu teir roknað við at kunna skjóta tað inn á henda mikla kostin við rakettum; men hetta verð- ur nú ætlandi av ongum.

SOSIALURIN Viðmerkingar

AFTURHALDSPOLITIKKUR

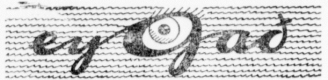
TAÐ hendi so at siga einki, meðan fólkið flokksmenn sötu í landsstýrinum saman við sambandsmonnum. Skuldi nákað munandi gerast, mátti hetta vera

gjört í samvinnu við ríkisstýrið og ríkis kassan; men hesa leiðina tordi fólka- flokkurin ekki ganga, tí hann var visur í, at fyrri hvørt stig teir gjordu á leiðini til samvinnu við danir, vildu tjóðveldis- menn oysa gall og gor eftir teimum — heldur sita hendur í favn.

Somuleiðis er tað greitt, at eitthvørt landsstýri; har tjóðveldisflokkurin var uppi í, vildi verið nærum óarbeiðsført; tí tjóðveldismenn kunnu illa sparka við fótunum samstundis og reita hendurnar út til samvinnu við danir.

Hin mikli framburðurin her á landi hetta valseiðið er tí eitt beinleis úr- slit av, at bæði fólkaflokkurin og tjóð- veldisflokkurin vóru uttanfyri lands- stýrissamgonguna.

Besta trygðin fyrri stórri og mensk- ari framburði bæði vinnuliga, sosi- alt og mentunarlaga, er tí at kveis- tra andstöðuflokkarnar av tingi komandi val.

HJAPUTIR. Tá fólkaflokksmenn nú tala um hækkan av minnstulöni, man hetta vera hjáputir, tí í 1951, tá teir vóru reðiliga komnir til ræðið, royndu teir at avtaka minstulöna og avtöku forskotsrindanini, soleiðis sum nevnt verður í Sosialnum 22. des. 1951:

»..... fiskimenn kendu livstrygging í forskotsrindanini í hesum ringu tíðum — og so hendur, at aftur- haldið, fólkaflokkurin og samband- ið, leggur hond á henda lívsrætt fiskimanna og tekur hann av dog- um.

Öngatið hava fiskimenn verið so beinskerðir.

Men hvat var annað at venta!«

TAÐ ER VERULEIKI

AT hóast »tjóðveldishetjan« Erlendur Patursson hevði sitið sum formaður í Fiskimannafelagnum í 8 ár, hevði hann ekki so frægt vunnid fiskimonn- um eini so einfald og náttúrlig rætti- indi sum FRITTHARLON, og at hesi reðindi vunnu fiskimenn ekki fyrr enn javnaðarmenn fignu lands- stýrisleiðsluna — og nú fáa allir fiski- menn 6 pst. frittharlon.

Heðin Brú: LEIKUM FAGURT ...

19

»Tú skal ekki vera gubbi fyrri meg í hesum. Fari so lærara- skúlin, sum hann lystir.«

»Etlat tú so öngatið at vera lærari, meðani? Mamma tín hefur handil, kanska«

»At fáa tær ein bita har!« beit Tormaður hann av, ovur- sintur.« So nýti eg ekki at fáa læraraprógv fyrri at vinna mær inn í munnin, ha?« Hana knýti nevvarnar og starir lífloygdur uttan um seg.

Jógvan sleppur sær framat aftur: »Tað var ikki so, eg ætlaði av hvar. Men tað, at tú kanska heldur tók handilsleru. Ög hvat galið er í at hugsa um útkomuna. Skal hvørt menniskja ekki vinna sær livsbreyð, er tú ekki tilkomin, ella hvat? Eg kenni einans eitt slag av menniskjum, sum leggja einki í tað — tey, sum eru nóg vesal til at lata onnur fæða seg. Síðan kann tú geva orð, sum tú vil.« Nú dregur sinnið at Jógvani.

Tá sigur Tormaður: »Tað minkar maanni, at liva fyrri mat- strevi, ger hann til igil. Nei, tað er ikki tað, vit eru borin til, men til at liva fyrri teimum stóru hugsjónunum. Andans kappar skulu vit vera. Gud gav okkum ikki føðilandið, fyrri at vit skuldu eta tað, men fyrri at vit skuldu el-ka tað.«

Tá reyk Jógvan á fotur og smekkaði hógvuna á hövdið: »Tú hefur sanniliga lært roðurnar á Dóktaragund uttanat. Málber tag sum tað, tö bytt er! Sum at hoyra hesar skeggabb- arnar, tö stóðu og vríggjaðu leikindini í gjár. Men sig mær eina ferd enn, áðrenn eg fari: Skal eg ikki leypa niðan og tala við skúla'tjóran?«

Tormaður: »Jú, far tú bara, men ikki at tala um mínar sakir. Skilir tú ikki? Tað var ikki meg, teir koyrdu úr skúl- anum, men foroyngin. Hví heldur tú, teir lupu á meg burtur úr öllum flokkinum? Tí eg bar flaggið í skráðgonguni. Einki annað.« Hann tekur brævið til fútan upp í hondina, stendur og bleiktrar við tí: »Men hvussu leingi afturat lata vit okkum

jagstra, spyrji eg. Tólrí foroyngurinn at verða hundsður longur?«

Jógvan fer at durunum: »Ja, ja, tá tö tú tekur tað soleiðis, so er einki at gera. Men tú bar teg ikki beint at, Tormaður. Tað halda vit öll. Tú skuldi ikki sett teg upp móti læraranum í skúlastovuni. Vit vóru eisini öll samd um, at eg skuldi fara oman at tala við teg um at fáa javnað hetta aftur beinan vegin. Ög allir næmingarnir eru til dystin fús, at styðja upp undir semju.«

Tormaður ler upp á háð, biður Jógvan gera sær tann beina at fara á dyr: »Eg orki ikki at hava teg her longur. Næminga- flokkurin samdur um at fáa teg önnu higar, at fáa meg á kne fyrri læraranum, at fáa foroyngin á kne fyrri embætismanninum. Ja, hatta kundi tú sagt beinan vegin. So hevði ikki verið neyðugt at staðið her og mosnað ein tíma.« Hann letur hurðina upp og visir við einum hövuðkasti vinnmanninum út.

Jógvan brá sær móti honum, stóð sum negldur og stardi upp á hann eina løtu. Men so fór hann. Tað fullu ikki fleiri orð.

Tormaður sat eftir og lútaði fram yvir borðið, stakk sær upp í eina pípu og roykti, eygleiddi gúvurnar og sissaðist so liðandi. Sá skjótt, tað var ikki beint at koyra Jógvan út. Hann var jú einans komin fyrri at gera væl, konin sum vinnmaður. Orð, hann hevði sagt, vóru eisini betri ósögð. Nú ötu tey seg inn á hann, ljóðaðu fyrri oyrunum og trokkaðu á. Hann stóð ímóti, royndi at vera illur, men viknaði. Sá, at nóg, hann hevði sagt, var ikki móti Jógvani, men sagt fyrri at styðja upp undir seg sjálvan. Varhugin av, at hetta, hann hevði gjørt í skúlanum, var skeivt, lá undir öllum, hann hevði sagt við Jógvan, og eisini undir rólunum við tann fulla maanni á kaffi- stovuni. — Jú, hann kundi líka væl beinan vegin viðganga, at hann sjálvur helt seg hava gjørt galið. Skuldi heldur havt látið eum einki í tímanum, og síðan talað at læraranum seinri í ein-

20